

УДК 343.22:343.23

К. В. КАТЕРИНЧУК**ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУБ'ЄКТІВ ЗЛОЧИНІВ
ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ**

Проаналізовано поняття «суб'єкт злочину» та «особа злочинця», наведена класифікація суб'єктів злочину. Запропоновано визначити суб'єктом злочинів проти здоров'я особи в ст.ст. 121, 122 фізичну осудну особу віком від 14 років, та з 16 років у ст.ст. 123–128 КК України. Суб'єкт злочинів у ст. 130, 133 КК України – спеціальний.

Ключові слова: злочин, суб'єкт, людина, особа, що вчинила злочин.

Катеринчук Е.В. Теоретические проблемы субъектов преступлений против здоровья человека

Проаналізовано поняття «суб'єкт преступления» и «личность преступника», приведенная классификация субъектов преступления. Предложено определить субъектом преступлений против здоровья лица в ст.ст. 121, 122 физическое вменяемое лицо возрастом от 14 лет, и с 16 лет в ст.ст. 123–128 УК Украины. Субъект преступлений в ст. 130, 133 УК Украины – специальный.

Ключевые слова: преступление, субъект, человек, лицо, которое совершило преступление.

Katerynchuk Kateryna. Theoretical Problems of perpetrators against a person's health.

The concept of “an offence” and “offender” was analyzed, the classification of perpetrators was shown. It was suggested to identify the perpetrators against the person's health in Articles 121, 122 guilty individuals from the age of 14 years old, and from the age of 16, in Articles 123–128 of the Criminal Code of Ukraine. The perpetrator in the Articles 130, 133 of the Criminal Code of Ukraine – particularly defined.

Key words: crime, the subject, the person, the person who committed the crime.

Аналізуючи спеціальну літературу, ми звернули увагу, що серед науковців немає єдиної точки зору щодо співвідношення понять «суб'єкт злочину» та «особа злочинця», а також трактування цих понять. Проблеми відповідальності суб'єкта злочину багато науковців присвятили свої роботи, зокрема: А.В. Агафонов, Ю.В. Александров, П.П. Андрушко, М.І. Бажанов, В.І. Борисов, В.М. Бурдін,

© КАТЕРИНЧУК Катерина Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Н.Д. Гаухман, Н.А. Гутурова, П.С. Дагель, А.Ф. Зелінський, М.Й. Коржанський, В.М. Кудрявцев, Н.Ф. Кузнецова, Г.М. Миньковский, А.А. Музика, О.Б. Сахаров, В.В. Сташис, Є.Л. Стрельцов, М.С. Таганцев, В.Я. Тацій та інші.

Але не зважаючи на наукові дослідження цієї проблеми, на даний час, не розроблене єдине бачення даного питання. В Загальній частині Кримінального кодексу (далі – КК)¹, яка містить норми, що визначають завдання, принципи й основні інститути кримінального права², зустрічаються наступні терміни: «особа», «людина», «суб'єкт», «особа, яка вчинила злочин». Найбільша кількість термінів, уживаних у КК, припадає на термін «особа» – 90, на всі інші терміни, а це «суб'єкт» – 12; «особа, яка вчинила злочин» – 5 та «людина» – 4. Тому, характеризуючи особу, що вчинила передбачене КК суспільно небезпечне винне діяння (дію чи бездіяльність) – злочин (ч. 1 ст. 11 КК), науковці використовують різні терміни. «Для характеристики особи, яка вчинила злочин в теорії кримінального права використовують термін – суб'єкт злочину, або особа, яка вчинила злочин. Суб'єкт злочину – це не абстрактне юридичне поняття, яке існує поза часом і простором, а особа, яка живе в суспільстві і вчиняє суспільно-небезпечні протиправні дії»³. Отже, з наведеного вище випливає, що ці терміни ототожнюються. Інша група науковців все ж таки їх розмежовує та зазначає, що важливою є характеристика особи злочинця, сутність якої значно ширша за поняття суб'єкта злочину. Ця сутність визначається не лише юридичними ознаками суб'єкта і його поведінкою в процесі вчинення злочину, але й усією сукупністю його особливих рис і якостей, що виявляються в його поведінці у суспільстві до вчинення суспільно небезпечного діяння⁴. А.Ф. Зелінський відзначає, що особа злочинця – це сукупність соціально-демографічних, психологічних і моральних характеристик, тією чи іншою мірою притаманних людям, винним у злочинній діяльності певного типу. Таке поняття необхідно відрізнити від поняття “особи, що вчинила злочин”, тобто особи випадкового правопорушника⁵.

В теорії кримінального права визначається, що суб'єкт злочину – це мінімальна сукупність ознак, які характеризують особу злочинця, поза якими немає складу злочину. Особа злочинця – це сукупність усіх соціально значущих рис, які утворюють індивідуальність⁶. Дану позицію також підтримують більшість науковців, серед них В.М. Бурдін, П.С. Дагель, Н.Ф. Кузнецова та інші⁷. У КК України йдеться про особу злочинця у зв'язку з призначенням пока-

рання і звільненням від нього (розділи XI та XII КК України). У всіх інших нормах Загальної частини КК України поняття особи, що стосується будь-яких ознак особи злочинця, не зустрічається. Однак соціально-психологічні властивості злочинця мають важливе значення у виявленні причин і мотивів вчинення злочину, для індивідуалізації покарання⁸.

Деякі науковці вважають, що для трансформації кримінального права та законодавства потрібно враховувати структуру людини, а це біологічні, соціальні, енергетичні, інформаційні рівні, які є взаємопов'язаними⁹. Якщо прийняти дане положення як належне, то з деякими рівнями можливо було б погодитись, а саме біологічні та соціальні; інші рівні людини (енергетичні та інформаційні) можливо було б дослідити поза межами юридичних наук.

П.С. Матишевський та М.Й. Коржанський визначають суб'єктом злочину фізичну особу, яка вчинила заборонене кримінальним законом діяння у віці, з якого може настати кримінальна відповідальність, і яка усвідомлювала суспільну небезпечність такого діяння і керувала ним¹⁰. Отже, теорія кримінального права суб'єктом злочину визнає фізичну осудну особу (людину), яка досягла до моменту вчинення злочину певного віку, що винно вчинила суспільно небезпечне діяння, заборонене кримінальним законом, і здатна понести кримінальну відповідальність¹¹.

Не менше питань виникає у встановленні видів суб'єкта злочину. Так, І.О. Харь¹², досліджуючи теоретичні та прикладні проблеми суб'єкта злочинів проти здоров'я особи, зазначив твердження деяких авторів, що ними можуть бути як приватні, так і службові особи¹³. Приватна особа як суб'єкт злочину – це фізична осудна особа, якій виповнився до моменту вчинення злочину вік кримінальної відповідальності, яка вчиняє злочин, не маючи функції та статусу службової та неслужбової особи, не перебуває в трудових відносинах, діє як приватна особа не в інтересах суспільно корисної діяльності¹⁴.

Інші науковці вважають, що суб'єктами злочинів можуть бути будь-які особи¹⁵. Існує думка, що суб'єктом злочину можуть бути як громадяни, так і службові особи¹⁶. З даною позицією ми не можемо погодитися, оскільки громадянство є ознакою спеціального суб'єкта злочинів, отже автор не передбачає загального суб'єкта злочинів, а визначає спеціального – ними можуть бути лише громадяни та службові особи. В такому випадку всі інші можливі ознаки спеціального суб'єкта злочину (стать, родинні стосунки, хвороба та інше) до уваги не беруться.

У теорії кримінального права суб'єкти злочинів класифікуються на загальний і спеціальний¹⁷. Таку позицію підтримують більшість науковців, хоч деякі вважають, що поділ суб'єктів на загальний і спеціальний, дійсно не є достатнім, бо не відображає соціального і правового статусу суб'єкта¹⁸.

В.М. Куц класифікує загального суб'єкта злочину на: 1) загальний суб'єкт першого виду (ознаки якого закріплені в ч. 1 ст. 18 КК) та 2) загальний суб'єкт другого виду – це суб'єкт, котрий поряд з обов'язковими, має додаткові ознаки, передбачені кримінальним законом, але вони не перетворюють його в спеціального суб'єкта, оскільки порушується не спеціальна, «вузька» заборона, а загальна, обов'язкова для всіх: не вбий, не вкради і. т. д. Сюди слід віднести, наприклад, матір новонародженої дитини в складі дитиновбивства, особливо небезпечного рецидивіста в складі розкрадання чи інших злочинів, крім ст. 196¹ (Порушення правил адміністративного нагляду)¹⁹. Звісно, дана думка має право на існування, але потрібно враховувати той факт, що даний вид суб'єкта злочину (особливо небезпечний рецидивіст), не вплине на кваліфікацію, але вплине на індивідуалізацію покарання, як обставина, що обтяжує покарання (ст. 67 КК). Крім того, як зазначалось вище, принцип індивідуалізації застосовується до особи злочинця, коли необхідно визначити певний вид та (або) розмір покарання. Позиція науковця щодо додаткових ознак суб'єкта злочину в наведеному прикладі з дітовбивством (ст. 117 КК), також викликає ряд запитань, адже теорія кримінального права визначає суб'єктом даного злочину матір новонародженої дитини, а отже, крім загальних ознак (фізична осудна особа, яка до вчинення даного злочину досягла 14-ти річного віку) ще й спеціальні – взаємовідносини суб'єкта з потерпілим.

Л.В. Шувальська, визначає, що суб'єктом насильницького злочину ...слід вважати у кримінально-правовому сенсі фізичну, осудну (обмежено осудну) особу, яка вчинила умисне, протиправне, суспільно небезпечне, кримінально-каране діяння, поєднане із застосуванням щодо потерпілого фізичної сили чи з погрозою такого застосування, у віці, з якого настає кримінальна відповідальність²⁰. Досліджуючи особливості суб'єкта злочину автор у визначенні встановлює форму вини – умисел, таким чином злочини, вчинені з необережності, не підпадають під злочини, що можуть вчинятися суб'єктом злочину, а саме під його ознаки. Наступна особливість, яка використовується Л.В. Шувальською, це кримінально-каране діяння. Караність, як ознака злочину, також виокремлювалась дея-

кими українськими науковцями (М.Й. Коржанським) хоч і була піддана критиці. Причиною цього є те, що Загальна частина КК містить інститут звільнення від кримінальної відповідальності (Розділ IX).

Законодавець в ч. 2–4 ст. 18 КК визначає ознаки спеціального суб'єкта злочину. Тобто, загальний суб'єкт злочину, крім основних ознак, що закріплені КК має ще й факультативні ознаки – це обставини, що обмежують коло можливих суб'єктів окремих злочинів та характеризують особу, правове становище чи специфіку злочинних діянь. Ці обставини або прямо закріплені в Особливій частині КК, або однозначно витікають із її змісту.

Відносно суб'єкта злочинів проти здоров'я особи (ст.ст. 121–128, 130 та 133 КК) в юридичній літературі висловлені різні й не завжди теоретично обґрунтовані погляди.

Так, наприклад, досліджуючи злочини проти здоров'я особи (на думку автора це злочини передбачені статтями 121–145 КК), І.О. Харь зазначає, що класифікація суб'єктів цих злочинів має набути такого вигляду: службові особи (ст.ст. 131, 132, 135–137, 141, 142, 145 КК); неслужбові особи (121–128, 130, 131, 133–137, 139, 140, 142–145 КК); приватні особи (121–128, 130, 131, 133–138 КК).

Суб'єкт більшості злочинів проти здоров'я – загальний (суб'єктом злочинів, передбачених ст.ст. 121, 122 КК України може бути фізична осудна особа, яка до моменту вчинення злочину досягла 14 років)²¹, за інші злочини відповідальність настає з 16 років.

Дискусійними є положеннями щодо визначення суб'єкта злочину в ст.ст. 123, 127, 130 та 133 КК. В ст. 123 КК (Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинців) суб'єктом злочину може бути осудна особа, яка досягла 16-ти років, перебуває у стані необхідної оборони, уявної оборони, якщо вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, а також особа, яка вчиняє дії щодо затримання злочинця²². Визначаючи ці ознаки суб'єкта злочину, в даній статті автори все ж підтримують позицію, що це загальний суб'єкт злочину, бо у встановленні його ознак враховують одну з ознак об'єктивної сторони даного злочину – обстановку вчинення злочину.

Суб'єктом катування (ст. 127 КК) О.В. Денісова пропонує визначати спеціального суб'єкта катування – державну посадову особу, представника влади або інших осіб, які виступають як офіційні, або з їх підбурювання, або з їх відома чи за їх мовчазної згоди вчиняються такі дії²³. Аналізуючи положення ст. 127 КК, ми підтримаємо

кими українськими науковцями (М.Й. Коржанським) хоч і була піддана критиці. Причиною цього є те, що Загальна частина КК містить інститут звільнення від кримінальної відповідальності (Розділ IX).

Законодавець в ч. 2–4 ст. 18 КК визначає ознаки спеціального суб'єкта злочину. Тобто, загальний суб'єкт злочину, крім основних ознак, що закріплені КК має ще й факультативні ознаки – це обставини, що обмежують коло можливих суб'єктів окремих злочинів та характеризують особу, правове становище чи специфіку злочинних діянь. Ці обставини або прямо закріплені в Особливій частині КК, або однозначно витікають із її змісту.

Відносно суб'єкта злочинів проти здоров'я особи (ст.ст. 121–128, 130 та 133 КК) в юридичній літературі висловлені різні й не завжди теоретично обґрунтовані погляди.

Так, наприклад, досліджуючи злочини проти здоров'я особи (на думку автора це злочини передбачені статтями 121–145 КК), І.О. Харь зазначає, що класифікація суб'єктів цих злочинів має набути такого вигляду: службові особи (ст.ст. 131, 132, 135–137, 141, 142, 145 КК); неслужбові особи (121–128, 130, 131, 133–137, 139, 140, 142–145 КК); приватні особи (121–128, 130, 131, 133–138 КК).

Суб'єкт більшості злочинів проти здоров'я – загальний (суб'єктом злочинів, передбачених ст.ст. 121, 122 КК України може бути фізична осудна особа, яка до моменту вчинення злочину досягла 14 років)²¹, за інші злочини відповідальність настає з 16 років.

Дискусійними є положеннями щодо визначення суб'єкта злочину в ст.ст. 123, 127, 130 та 133 КК. В ст. 123 КК (Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинців) суб'єктом злочину може бути осудна особа, яка досягла 16-ти років, перебуває у стані необхідної оборони, уявної оборони, якщо вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, а також особа, яка вчиняє дії щодо затримання злочинця²². Визначаючи ці ознаки суб'єкта злочину, в даній статті автори все ж підтримують позицію, що це загальний суб'єкт злочину, бо у встановленні його ознак враховують одну з ознак об'єктивної сторони даного злочину – обстановку вчинення злочину.

Суб'єктом катування (ст. 127 КК) О.В. Денісова пропонує визначати спеціального суб'єкта катування – державну посадову особу, представника влади або інших осіб, які виступають як офіційні, або з їх підбурювання, або з їх відома чи за їх мовчазної згоди вчиняються такі дії²³. Аналізуючи положення ст. 127 КК, ми підтримаємо

позицію законодавця, який визначає суб'єктом злочину катування – загальний. Це унеможливить конкуренцію норм ч. 2 ст. 373 та 127 КК. А в ч. 3 ст. 127 КК було б доречно передбачити спеціального суб'єкта злочину, запропонованого О.В. Денісовою.

На думку Корнієнко Є.В в ч. 1 ст. 130 КК України, суб'єктом свідомого поставлення іншої особи в небезпеку зараження ВІЛ чи вірусом іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, може бути будь-яка особа, що створила хворому на вищезазначені хвороби такі умови існування, за яких в небезпеку зараження такою (такими) хворобою (хворобами) була поставлена інша особа. Щоб уникнути помилкових висновків (рішень) при кваліфікації поставлення в небезпеку зараження іншої особи зазначеними вірусами особою, яка не є його носієм, аргументована необхідність доповнити ч. 1 ст. 130 КК України словосполученням “особою, яка знала про наявність у неї такого захворювання”. Суб'єктом злочину, передбаченого ч. 2 ст. 130 КК України, є особа, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу. Зважаючи на обґрунтовану необхідність ввести уніфіковане поняття “невиліковна інфекційна хвороба, що є небезпечною для життя людини,” в усі частини ст. 130 КК України, потрібно буде внести зміни й щодо ознак суб'єкта цього злочину, а саме словосполучення “особою, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу” замінити на “особою, яка знала про наявність у неї такого захворювання”. Суб'єкт злочину, передбаченого ч. 4 ст. 130 КК України, є загальним (ним може бути як особа, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу, так і будь-яка інша особа)²⁴. Отже, суб'єктом злочину, передбаченого ст. 130 КК є особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку, яка знала про захворювання у неї. Це ж стосується і злочину, передбаченого ст. 133 КК²⁵. У ст. 133 (Зараження венеричною хворобою) КК суб'єктом може бути будь-яка особа, яка досягла 16-ти років, страждає венеричною хворобою і знає про наявність у неї цього захворювання²⁶.

В КК є статті, в яких передбачена кримінальна відповідальність осіб, яких не можливо визначити як спеціальний суб'єкт, так як його ознаки прямо не передбачені в Загальній частині КК. Разом з тим таких осіб не можуть притягнути до кримінальної відповідальності без встановлення ряду спеціальних ознак. Дану групу спеціальних суб'єктів С. Анощенкова та О. Крапівіна пропонують віднести до спеціальних суб'єктів з нормативно не визначеними ознаками, тобто як різновид спеціального суб'єкта²⁷. До них можна було

б віднести суб'єкта злочину передбаченого статтями 130 та 133 КК. На нашу думку, встановлення різновидів спеціального суб'єкта в статі КК буде обтяжено, але визначення в науковій доктрині його нормативно визначених ознак, об'єднаних у групи, є доречним.

Отже, поняття «суб'єкт злочину» та «особа злочинця» викликають дискусії серед науковців, а суперечки, що виникають внаслідок визначення суб'єкта злочину можуть призвести до помилок в правозастосовчій діяльності. У зв'язку з цим, пропонуємо для їх усунення використовувати термін «суб'єкт злочину» як сукупність ознак, що характеризують особу, яка вчинила злочин. «Особа злочинця», як термін, що також міститься в теорії кримінального права, визначає сукупність характеристик особи, які враховуються судом при призначенні покарання.

В цілому, інститут суб'єкта злочину тісно пов'язаний з інститутом кримінальної відповідальності, «вини, так як осудність є передумовою вини особи, а вина особи, своєю чергою, є обов'язковою умовою кримінальної відповідальності та покарання»²⁸, а також особливостями кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх (Розділ XV). Тому, на нашу думку, дане положення, зумовлює необхідність більш поглибленого дослідження суб'єкта злочину та його видів.

Суб'єктом злочинів проти здоров'я особи визначено в ст.ст. 121, 122 КК України фізичну осудну особу віком 14 років, у ст.ст. 123–128 КК України з 16 років. Суб'єкт злочинів у ст. 130, 133 КК України – спеціальний.

1. *Кримінальний кодекс України* від 5 квіт. 2001 р. // ВВР України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131. (ред. від 4 лип. 2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. 2. *Кримінальне право України: Загальна частина* : підручник [М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.] ; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – С. 13. 3. *Дорохіна Ю.А.* Суб'єкт злочину проти власності / Ю.А. Дорохіна // *Вісник Запорізького національного університету*. – № 4. – 2013. С. 149–155. 4. *Охман О.В.* Характеристика суб'єкта злочину за кримінальним законодавством України / О.В. Охман // *Університетські записки*. – 2006 – № 2 (18). – С. 247 – 253. 5. *Зелинский А.Ф.* Криминология / *Зелинский А.Ф.* // *Курс лекцій*. – Х. : Прапор, 1996. – С. 56. 6. *Личность преступника* / [под. ред. В.Н. Кудрявцева, Г.М. Миньковского, А.Б. Сахарова.] – М. : Юрид. лит., 1975. – С. 22-24. 7. *Бурдін В.* Окремі питання суб'єкта злочину в кримінальному праві / В. Бурдін // *Вісник Львівського університету : Серія юридична*. – 2003. – Вип. 38. – С. 399-404; *Дагель П.С.* Учение о личности преступника в советском уголовном праве/ *Дагель П.С.* – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 1970. – С.10; *Кузнецова Н.Ф.* Преступление и преступ-

ність / Кузнєцова Н.Ф. – М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1969. – С. 66. **8.** *Охман О.В.* Цит. работа. – С. 247 – 253. **9.** *Петин И.А.* Структура индивида как субъекта уголовного ответственности / И.А. Петин // Российский следователь. – 2007. – № 5 – С. 17–20. **10.** *Матишевський П.С.* Кримінальне право України / Матишевський П.С. – К. : А.С.К., 2001. – С. 123; *Коржанський М.Й.* Кримінальне право України. Частина загальна : курс лекцій / Коржанський М.Й. – К. : Наукова думка та Українська видавнича група, 1996. – С. 79. **11.** *Полный курс уголовного права : в 5 т. / под ред. А.И. Коробеева.* Т.1 : Преступление и наказание. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. – С. 348. **12.** *Харь І.О.* Теоретичні та прикладні проблеми суб'єкта злочинів проти здоров'я особи за КК України / І.О. Харь // Юридична наука. – 2012. – № 2. – С. 128–136. **13.** *Кримінальне право України.* Загальна частина : підручник для юрид. вузів і факультетів / [М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.], за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. – Х. : Юринком Інтер – Право, 2001. – С. 130-141. **14.** *Харь І.О.* Цит. праця. **15.** *Писарев А.* Правовая охрана и защита лесов / А. Писарев // Советская юстиция. – 1982. – № 7. – С. 7-10. **16.** *Пакутин В.* Ответственность за незаконную порубку леса / В. Пакутин // Соц. законность. – 1978. – № 11. – С. 40–42. **17.** *Светлов А.Я.* Ответственность за должностные преступления / Светлов А.Я. – К. : Наукова думка, 1978. – 303 с. **18.** *Гавриш С.Б.* Кримінально-правова охорона довкілля в Україні. Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / Гавриш С.Б. – К. : Інститут Законодавства Верховної Ради України, 2002. – С. 484. **19.** *Куц В.М.* Теоретико-прикладні аспекти проблеми суб'єкта злочину / В.М. Куц // Вісник Університету внутрішніх справ. – 1996. – Вип. 1. – С. 17-23. **20.** *Шувальська Л.Р.* Встановлення судом особливостей суб'єкта насильницького злочину проти життя та здоров'я: психолого-правові засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Л.Р. Шувальська. – К., 2013. – С. 7. **21.** *Кримінальне право України.* Особлива частина : підручник / [Александров Ю.В., Дудоров О.О., Клименко В.А. та ін.] / за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – К. : Юридична думка, 2004. – С. 51. **22.** *Кримінальний кодекс України : науково-практ. коментар / [Баулін Ю.В., Борисов В.І., Гавриш С.Б. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В.Я. Тація. – К. : Концерн Видавничий Дім Ін Юре, 2003. – С. 387. **23.** *Денісова О.В.* Кримінально-правова характеристика катування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О.В. Денісова. – К. : Академія адвокатури України, 2014. – С. 18. **24.** *Корнієнко Є.В.* Кримінально-правова характеристика зараження вірусом імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец.: 12.00.08 / Є.В. Корнієнко. – К., 2013. – 17 с. **25.** *Харь І.О.* Цит. праця. **26.** *Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Баулін Ю.В., Борисов В.І., Гавриш С.Б. та ін.; за заг. ред. В. В. Сташиса, В.Я. Тація. – С. 401. **27.** *Анощенкова С.* Суб'єкт преступления, признаки которого устанавливаются путем толкования закона / С. Анощенкова, О. Крапивина // Уголовное право. – 2009. – № 3. – С. 4–6. **28.** *Кримінальне право України.* Загальна частина : підручник / [Бажанов М.І., Баулін Ю.В., Борисов В.І. та ін.] ; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – С. 119-120.**

Katerynychuk Kateryna. Theoretical Problems of perpetrators against a person's health

To characterize the person who has committed under the criminal code of Ukraine guilty socially dangerous act (action or inaction) – is a crime (chapter. 1, Art. 11 of the Criminal Code), researchers use different terms, “an offense” and “offender”. But despite the scientific study of this problem, currently not developed a common vision of the subject. Therefore, the article’s author investigated and analyzed data concepts used in the theory of criminal law. The author of the article suggests, to eliminate debate on this issue, using the term “perpetrator” as a set of features that characterize the person who committed the crime. “Offender” as a set of characteristics of individuals are taken into account by the court in sentencing.

There is equally uncertainty in the installation of types the perpetrator. Discussion in this regard is not only the definition of evidence, the law on criminal liability, general and special perpetrator, but other offers. Generally, scholars distinguish the following types the perpetrators: private and civil servants; citizens and civil servants; general subject of the first type (signs of which are enshrined in paragraph 1 of Article 18 of the Criminal Code of Ukraine) and the general subject of the second kind.

Legislator in paragraphs 2 – 4 of Article 18 of the Criminal Code of Ukraine determines the special features of the perpetrator. That is, the general subject of crime in addition to basic features that Criminal Code has secured, also optional features – a fact that limits the range of possible subjects of certain crimes and characterize a person, the legal status or the specific criminal acts such circumstances either directly attached to of the Criminal Code, or uniquely arising from its content.

Concerning the subject of crimes against the person's health, and this articles 121-128, 130 and 133 of the Criminal Code of Ukraine in the legal literature highlights different and not always theoretically grounded views. Discussion provisions concerning the definition of the perpetrator is in Article 123 (intentional infliction of serious bodily injury in excess of self-defense or in excess of measures necessary to apprehend criminals), 127 (torture), 130 (infection with HIV or any other incurable infectious disease) and 133 (contracting sexually transmitted disease) of the Criminal Code of Ukraine.

In general, the institution of the perpetrator is closely connected with the institution of criminal responsibility, “guilt because sanity is a prerequisite of guilty and wine person, in turn, is a prerequisite for criminal liability and punishment” and features criminal liability and punishment of minors (Section XV). Therefore, this provision necessitates a more in-depth study of the perpetrator and his species.

The author of the article asked to identify the subject of crimes against the person's health in articles 121 (Premeditated grievous bodily harm), 122 (Intentional moderate bodily injury) physical sane person under the age of 14 years and 16 years in articles where criminal liability by: grievous bodily harm inflicted in a state of extreme emotion (p. 123), intentional infliction of serious bodily injury in excess of self-defense or in excess of measures necessary to apprehend the perpetrator (art. 124), intentional minor bodily injury (p. 125), beatings and torture (art. 126), torture (art. 127), and careless hard or moderate injury (Art. 128) of the Criminal Code of Ukraine. An crimes in Articles 130 (infection with HIV or any other incurable con-

tagious disease) and 133 (contracting sexually transmitted disease) of the Criminal Code of Ukraine – special.

Key words: crime, the subject, the person, the person who committed the crime, the Criminal Code.

УДК 343.1

М. А. МАКАРОВ

ОСКАРЖЕННЯ СЛІДЧОМУ СУДДІ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО ТА ПРОКУРОРА

Досліджено питання про оскарження слідчому судді учасниками кримінального провадження бездіяльності слідчого та прокурора.

Ключові слова: слідчий суддя, оскарження, слідчий, прокурор, бездіяльність.

Макаров М.А. Обжалование следственному судье бездействия следователя и прокурора

Исследован вопрос об обжаловании следственному судье участниками уголовного производства бездействия следователя и прокурора.

Ключевые слова: следственный судья, обжалование, следователь, прокурор, бездействие.

Makarov Mark. Appeal to investigating magistrate of investigator's and procurator's inaction

Investigated the issue on appeal to the investigating judge the participants criminal proceedings inactivity investigator and prosecutor.

Key words: the investigating judge, appeal, investigator, Attorney, inaction.

У ч.1 ст.303 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) визначений перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора, які можуть бути оскаржені учасниками кримінального провадження слідчому судді під час досудового розслідування.

Проблемні аспекти оскарження слідчому судді тих чи інших рішень слідчого та прокурора досліджували Д.М. Валігура, Т.Г. Ільєва, Т.В. Корчева, І.М. Одинцова, М.М. Ольховська, В.О. Попелюшко, С.О. Пшенічко, О.Г. Русанова, Н.П. Сиза, А.Р. Туманянц, Т.О. Чорноморець, О.Г. Яновська та ін.

© **МАКАРОВ Марк Анатолійович** – кандидат юридичних наук, здобувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ